

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ίδιοκτήτης: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, ἀρ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συνδρομή χρονιάτικη: Για την Ελλάδα και την Κρήτη δρ. 10. Για το εξωτερικό φρ. χρ. 12,50.—Για τις έπαρχίες δεχόμαστε και τρίμηνες συνδρομές (1 δρ την τριμηνία).—Κανένας δὲ γράφεται συνδρομητής ἂν δὲν προπλερώσει τὴν συνδρομή του.

20 λεπτά τὸ φύλλο.—Τὰ περασμένα φύλλα πουλιούνται στὸ γραφεῖο μας διπλὴ τιμή.

Βρίσκεται στὴν Ἀθήνα σ' ὅλα τὰ κίосκια, καὶ στὶς έπαρχίες σ' ὅλα τὰ πραχτορεία τῶν Ἐφημερίδων.

ΟΙ ΑΓΓΛΟΙ ΓΕΩΧΤΗΜΟΝΕΣ ΚΑΙ Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ

.... πρὶν ἄμφω μῦθον ἀκούσας.

Σὲ σειρά ἄρθρων στὸ «Pall Mall Gazette», ὁ Λόρδος Selbourne, μέλος συντηρητικῆς Βουλῆς τῶν Πατρικίων, κερφὴν διοικητικῆς τῶν Ἀγγλικῶν κτήσεων τῆς Νότιας Ἀφρικῆς, ἄνθρωπος μὲ μετροημένα λόγια καὶ ειδικώτατος στὰ Ἀγροτικά ζητήματα, ἐξετάζει τὴν πολιτικὴ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν Lloyd George καὶ τὶς δηλώσεις ποῦ ἔκανε στὴ Βουλὴ, σὲ ἐκλογικὲς περιόδους. σὲ συνεντεύξεις μὲ δημοσιογράφους, καὶ σὲ γράμματά του ποῦ δημοσιεύτηκαν στὶς ἐφημερίδες. Τὰ συνοψίζομε ἐδῶ γιὰ τοὺς ἀναγνώστες τοῦ «Νουμά», γιὰ τὴν θαρροῦμε ὄχι μόνο καλὸ, ἀλλὰ σωστὸ καὶ ἀταραχτὴ ν' ἀκούη κανεὶς καὶ τὰ ἐπιχειρήματα τῆς ἀντίθετης μερίδας σὲ τέτοια ζητήματα ποῦ ἔχουν κάποιον ἐνδιαφέρον, ἔστω καὶ μακρινό, γιὰ τὸν τόπο μας.

Ἀύγουστος 1912

ΑΧΤΗΜΟΝΑΣ

Α' ΡΙΖΟΣΠΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΛΟΥΤΟΣ

Ὁ Lloyd George εἶναι ἐχθρὸς ἀδιάλλαχτος τοῦ σημερινοῦ κτηματικοῦ συστήματος στὴν Ἀγγλία. Βρίσκει πῶς χρειάζεται νὰ ἐλευθερωθῆ ἀπὸ τὶς ἀ-

λυσσίδες τοῦ φεουδαλισμοῦ. Πῶς αὐτὲ εἶναι ἡ αἰτία τῆς κακῆς καταστάσεως τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ, τῶν μικρῶν μερομιστιῶν, τοῦ συνωστισμοῦ στὶς πόλεις. Ἔχει σχέδιο, μᾶς λέει, ποῦ θὰ καλητερέψῃ τὴ θέσιν τῶν ἀγροτικῶν πληθυσμῶν.

Τί εἶναι τὸ σχέδιο αὐτό, δὲν τὸ μάθωμε ἀκόμα καὶ δὲ θὰ τὸ μάθωμε, γιὰ τὴν δὲν ὑπάρχει. Γιὰ τὴν ὥρα ὁ Ὑπουργὸς περιορίζεται στὸν ἐπαινο καὶ τὴν εὐλογία τῶν ἐκλογικῶν ὑποψηφίῶν ποῦ προσπαθοῦν νὰ ἐξερεθίσουν τοὺς ἀγροτικοὺς πληθυσμοὺς ἐναντίον τῶν γεωχτημόνων καὶ νὰ κερδίσουν ψήφους μὲ τὴν ὑπόσχεση πῶς θὰ μεταδιβάσουν στὴν κατοχὴ τους τὰ χτήματα, στὰ ὅποια τώρα δουλεύουν. Κι αὐτὸ ὑπόσχονται νὰ τὸ κάμουν καταργώντας τὴ σημερινὴ φορολογία καὶ ἀντικατασταίνοντάς τὴν μὲ ἄλλη ποῦ θὰ φορολογήσῃ τόσο βαρεῖὰ τὰ χτήματα, ποῦ θὰ κἀνῃ τοὺς γεωχτήμονες, βλέποντας πῶς δὲν ἀξίζει νὰ τὰ κρατοῦν καὶ νὰ τὰ καλλιεργοῦν, νὰ τὰ ἀφήσουν στὸ Κράτος γιὰ ἓνα κομμάτι ψωμί.

Δυὸ θὰ εἶναι τὰ ἀποτελέσματα τέτοιας φορολογίας:

α') νὰ φτωχάνῃ τοὺς γεωχτήμονες.

β') ν' ἀπαλλάξῃ ἀπὸ φορολογία ἕσους ἔχουν κινητὴ περιουσία, καθὼς τοὺς ἐκατομμυριοῦχους ριζοσπάστες π. χ. τοὺς βουλευτὰς Sir Alfred Mond καὶ Baron de Forest ποῦ τόσο γκαρδιακὰ ὑποστηρίζουν τὴ μεταρρύθμιση αὐτὴ τῆς φορολογίας.

Ἡ συνέπεια τοῦ πρώτου θὰ εἶναι ἡ καταστροφὴ τῆς λεγομένης ἀριστοκρατίας. Αὐτὸ εἶναι βέβαιον ἢ εὐχὴ καὶ ἢ ἐπιθυμία τῶν ριζοσπαστῶν. Ἀλλὰ εἶναι βέβαιον, πῶς, στὴ θέσιν τῆς, δὲ θὰ ξεφυτρώσῃ πλουτοκρατία, τῆς ὁποίας ἢ δύναμις, πλὴν πιο κραταιὰ καὶ πιὸ σκληρὴ, θὰ ἐξουσιάζῃ τὸν τόπο, καθὼς συμβαίνει στὴν Ἀμερικὴ; Φυσικὰ οἱ κύριοι πλουτοκράτες δὲ θὰ χαροῦν γιὰ πάντα τὴν ἐπιρροὴ καὶ τὰ προνόμια ποῦ τοὺς δίνει ὁ πλοῦτος. Ἀφοῦ χωνευτὴ τὸ καταβρόχθισμα τῶν ἀριστοκρατῶν γεωχτημόνων, θὰ νὰρθῃ κ' ἡ σειρά τους. Ἀλλὰ οἱ πλουτοκράτες διαθέτουν ἄλλα μέσα γιὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς περιουσίας των. Τίποτα δὲν τοὺς ἐμποδίζει, καὶ μερικὸι ἄρχισαν νὰ τὸ κάμουν ἀπὸ τώρα, νὰ τοποθετήσουν ἓνα καλὸ μέρος τῆς περιουσίας των στὸ ἐξωτερικὸ σὲ τρόπο ποῦ καὶ αὐτὸς ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν νὰ μὴν μπορῇ νὰ τὸ ἀγγίξῃ (*).

Ἡ ἀλλαγὴ τῆς φορολογίας, ἀκόμα καὶ ἂν ὑποτε-

(*) Καὶ στὴ Γαλλία εἶναι γνωστὸ πῶς ὁ Victor Hugo καὶ ὁ Grévy εἶχαν τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς περιουσίας των στὸ Ἐξωτερικὸ. Βλέπε Leroy Beaulieu «L'art du gérer sa fortune».

θη, πώς αποτέλεσμα θα έχη τὸ ἐμμεσο μίσρασμα τῶν γαιῶν στοὺς πολλούς, δὲ θὰ εἶναι παρὰ μεταφορὰ πλούτου ἀπὸ μιᾶ τσέπη σὲ ἄλλη, χωρὶς γι' αὐτὸ νὰ λιγοστεύῃ ἢ κακομοιρῶν τοῦ κοσμάκη καὶ οἱ σκληροὶ ὄροι τῆς ζωῆς του.

Εἶμαι βέβαιος πῶς οἱ ὄροι αὐτοὶ μπορεῖ νὰ καλητερέψουν. Ὅχι ὅμως μὲ τέτοιες πρωτογενεῖς μεθόδους. Ἡ ἱστορία μᾶς τὸ μαθαίνει. Μὴ τέτοια μεταφορὰ χτημάτων ἐγινε στὴ Γαλλία, κατὰ τὴν Ἐπανάσταση, κι ὅμως ἡ κακομοιριά, ποῦ μᾶς ξαφνίζει ἐδῶ στὴν Ἀγγλία, βρίσκεται καὶ βασιλεύει στὴ Γαλλία.

Β' Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΖΩΗ

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν σὲ δημοσιογραφικὲς συνεντεύξεις εἶπε πῶς ἡ ἀλλαγὴ τῶν κοινωνικῶν ὄρων πρέπει ν' ἀρχίσῃ μὲ τὰ μεγαλύτερα μερομίστια στοὺς χωρικούς. «Κανένα κακὸ δὲ θὰ πάθῃ» ἢ γεωργία, ἂν τὰ μερομίστια ὀριστοῦν σὲ μιὰ λίρα τὴν ἐβδομάδα. Θὰ ἦταν ὁ καλύτερος τρόπος γιὰ τὴ βελτίωση τῶν κοινωνικῶν ὄρων τῶν ἐργαζομένων καὶ στὶς ἄλλες δουλειὲς καὶ βιομηχανίες. Οἱ ἀπεργίες εἶναι καλές, ἀλλὰ μόνο ἀλαφρώνουν τὸ κακὸ. Ἄμὰ σκαλίση κανεὶς γιὰ νὰ βρῇ τὴν αἰτία τους, θὰ τὴν ἀνακαλύψῃ στὴ γεωργία. Τὸ νὰ πληρώνεται ὁ γεωργὸς 12 ἢ 14 σελίνια τὴν ἐβδομάδα, δὲν εἶναι ζήτημα «προποροῦ καὶ ζητήσεως» ἀλλὰ συνήθειας καὶ ὀργανώσεως.

Ἀπὸ τὰ λόγια του αὐτὰ ὁ Ὑπουργὸς φαίνεται νὰ πιστεύῃ πῶς τὰ ἀγροτικά μερομίστια δὲν ὀρίζονται ἀπὸ τὴν «προσφορὰ καὶ τὴ ζήτηση» καὶ πῶς ἡ γεωργία εἶναι δουλειὰ ποῦ σηκώνει μερομίστι κατωτάτου ὀρίου μιᾶς λίρας τὴν ἐβδομάδα σὲ κάθε χτήμα τῆς Ἀγγλίας. Ἐπειτα μὲ μαῦρα χρώματα περιγράφει τὴ μονοτονία τῆς ζωῆς στὰ χωριά. Ἡ ζωὴ ἐκεῖ βέβαια εἶναι μονότονη, μάλιστα γιὰ τὴ νεολαία, πολὺ πιὸ μονότονη παρὰ στὴν πόλη. Ἀλλὰ καμμιά νομοθεσία, καμμιά αὔξησιν μερομιστιῶν δὲ θὰ τὴν καλητέρευεν. Ἡ μόνη καλητέρευση εἶναι οἱ διασκεδάσεις καὶ τὰ μαθήματα ποῦ ὀργανώνουν ὁ μεγαλοκτηματίας κι ὁ ἐφημέριος καὶ τὰ μέλη τῶν οἰκογενειῶν των δηλ. ἀκριδῶς τὰ πρόσωπα ἐκεῖνα, ποῦ ὁ ριζοσπάστης Ὑπουργὸς γυρεύει μὲ κάθε μέσο νὰ βγάλῃ ἀπὸ τὴ μέση.

Σὲ μιὰ συνέντευξή του μὲ Ἀμερικανὸ δημοσιογράφο εἶπε πῶς, μὲ τοὺς σημερινούς ὄρους, ἡ γεωργία δὲν παράγει πορισσότερο ἀπὸ τὸ μισὸ τῆς παραγωγῆς ποῦ θὰ γινότανε μὲ διαφορετικούς ὄρους.

Ἀπέραντες γαῖες, ποῦ θὰ μπορούσαν νὰ καλλιεργηθοῦν καὶ νὰ δασωθοῦν, χρησιμεύουν σήμερα ἀποκλειστικὰ γιὰ «σπόρτ» καὶ γιὰ κυνήγι.

Ἴσως ἂν δὲν εἶχαμε τὴ σημερινὴ βαρεῖα φορολογία ἢ εἶχαμε σύστημα προστατευτικῆς Γεωργίας, ὅπως ὑπάρχει σὲ ὅλα τὰ ξένα κράτη, θὰ ἦταν δυνατόν νὰ καλητερέψουν τὰ πράμματα. Κι ὅμως ὁ ὕπουργὸς σκέπτεται νὰ φορολογήσῃ τὴ γῆ ἀκόμα περισσότερο.

Ὅσο γιὰ τὶς ἀπέραντες γαῖες ποῦ μᾶς λέει πῶς χρησιμεύουν σήμερα ἀποκλειστικὰ γιὰ κυνήγι, τὶς μόνες ποῦ ξέρω εἶναι μερικὲς στίς ὁποῖες ὑπάρχουν «κουνελοτροφεία», κι αὐτὲς ἀκόμα δὲν μπορεῖ νὰ τὶς ὀνομάσῃ κανεὶς ἄγονες κι ἄχρηστες, ἀφοῦ τὰ κουνέλια εἶναι τροφή καὶ κατὰ συνέπειαν κτηνοτροφία παραγωγική. Οἱ Βάλτοι (moors) τῆς Σκωτίας καὶ τῆς Ἀγγλίας ὅπου κυνηγοῦν τὶς ἀγριόρνιθες (grouse) καὶ τὰ δάση τῆς Σκωτίας ὅπου κυνηγοῦν τὰ λάφια μένουν ἀκαλλιεργήτες, γιὰ τὸ νοίκιασμά τους καὶ τὸ κέρδος τοῦ κυνηγιοῦ, καθὼς καὶ ἡ χρησιμοποίησή τους γιὰ προβατοδοσκίες σὲ πολλὰ μέρη τῆς Ἀγγλίας, εἶναι συμφερότερα ἀπὸ κάθε ἄλλη καλλιεργεία. Τὸ ζήτημα αὐτὸ ἔχει ἐξετασθεῖ καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐρευνῶν ἐδημοσιεύθηκε.

Καλὸ θὰ ἦταν ὁ Ὑπουργὸς νὰ μελετοῦσε τὸ ζήτημα τῆς μεγαλύτερης δασώσεως στὴν Ἀγγλία. Γλήγορα θὰ ἔβρισκε πῶς ἐκεῖνο ποῦ τὴν ἐμποδίζει ν' ἀναπτυχθῇ εἶναι ἡ φορολογία ἢ δημόσια κ' ἢ δημοτική.

Παρακάτω μᾶς λέει: «Ἄλλη αἰτία τοῦ κακοῦ» εἶναι ἡ ἀεργία· ἐννοῶ ἐκεῖνη τῶν πλουσίων... Αὐτοὶ εἶναι περίπου 2 ἑκατομμύρια· μόνη τους ἀσχολία εἶναι ἡ διασκέδαση στὴ ράχη τῶν ἄλλων κτλ.

Συμφωνῶ κ' ἐγὼ μὲ τὸν ὕπουργὸ ἐναντίον τέτοιας ἀεργίας καὶ εἶμαι ἑτοιμὸς νὰ συνεργασθῶ μαζί του ἐναντίον τῆς· ἀλλὰ μὲ τὴ συμφωνία νὰ ἔλθῃ καὶ νὰ τοὺς τὰ φωνάξῃ κατάμουτρα, κι ὄχι, ὅπως κάνει, νὰ τοὺς κατηγορεῖ σὲ συναθροίσεις καὶ συλλαλητήρια ἐργατικῶν καὶ χωρικῶν. Βέβαια ἀξιοκαταφρόνητοι εἶναι ὅσοι μεταχειρίζονται τὰ πλούτη τους γιὰ διασκέδασή τους μονάχα καὶ χωρὶς καμμιά συναίσθησιν τῆς εὐθύνης τους πρὸς τοὺς ἄλλους. Ἀλλὰ ὁ δημοκόπος ὕπουργὸς πάντα προσπαθεῖ νὰ παραστήσῃ τέτοιους ὄλους τοὺς εὐπόρους, κυρίως τοὺς πατρικίους καὶ τοὺς γεωχτήμονες, ἐνῶ ξέρει πῶς αὐτὰ δὲν εἶναι ἡ ἀλήθεια. Ξέρει πολὺ καλά πῶς καμμιά τάξη πλουσίων, περισσότερο ἀπὸ αὐτοὺς, δὲν ἔχει πλατύτερη συναίσθησιν γιὰ τὰ καθήκοντά της πρὸς τὸ Λαὸ καὶ τὴν Πολιτεία καὶ πῶς κάθε εὐκαιρία μεταχειρίζεται γιὰ νὰ ἐργάζεται στὰ δημόσια

Πιστεύω, καθώς και κάθε αμερόληπτος που διαβάζει τους λόγους του, πώς αληθινά συμπαθεί τούς λιγώτερο τυχερούς από τούς συμπατριώτες του· αλλά είναι φανερό πώς μισεί και κάθε άνθρωπο που δεν ανήκει στο κόμμα του και δε συμμερίζεται τις θρησκευτικές και πολιτικές δοξασίες του. Γι' αυτό μάς λέει πώς υπάρχουν 2 εκατομ. πλουσιών αέργων και έγωιστών. Δεν έγινε ως τώρα καμμιά στατιστική, αλλά όποιος ξέρει την 'Αγγλία, ξέρει πολύ καλά ότι τέτοιος αριθμός μόνο στην άχαλίνωτη φαντασία του ύπουργού υπάρχει και πώς τέτοια λόγια είναι βρισιά και λίβελλος έναντίον του τόπου του.

Γ'. Ο ΜΕΓΑΛΟΧΤΗΜΑΤΙΑΣ ΚΙ Ο ΜΙΚΡΟΧΤΗΜΑΤΙΑΣ

Μάθαμε πώς επίσημη επιτροπή συστήθηκε για να εξετάσει το αγροτικό ζήτημα. 'Ως τώρα το μόνο που ξέρομε είναι πώς στη 'Επιτροπή αυτή δεν υπάρχει κανένας ειδικός στην Γεωργία και τούς δρους της αγροτικής ζωής και δεν ακούσαμε τίποτα για την πηγή των πληροφοριών της.

Είναι γνωστό πώς οι όροι της αγροτικής ιδιοκτησίας είναι πολύ διαφορετικοί από εκείνης στις πόλεις. Κι όμως το ζήτημα των πρώτων ανακατώθηκε με τέτοια μαστοριά στο ζήτημα των δευτέρων, ώστε να γίνει σύγχυση στα μυαλά του κόσμου και να νομίζεται πώς όποιος έχει χτήματα στην έξοχη είναι επίσης πλούσιος σαν εκείνον που έχει στην πόλη.

Γι' αυτό είναι απαραίτητο να εξετάσωμε την σημερινή θέση στην 'Αγγλία του γεωχτήμονα και του γεωργού. 'Η καλλιέργεια της γης αποδίδει πολύ μικρότερα κέρδη από κάθε άλλη δουλειά. Το ίδιο κεφάλαιο, ή ίδια εργασία, ή ίδιος κόπος θ' αποδώσουν μικρότερα αποτελέσματα στην καλλιέργεια της γης, από κάθε άλλο είδος εργασίας έμπορικης ή βιομηχανικής. 'Η γεωργία είναι φορτωμένη με βάρη άγνωστα στις άλλες επιχειρήσεις.

Π. χ. ο γύρος του κεφαλαίου στη γεωργική επιχείρηση δε γίνεται περισσότερο από μιá φορά το χρόνο κι αυτό όχι πάντα. Πολλές φορές μάλιστα μιá φορά στα δυό ή τρία χρόνια για λόγους που δεν εξαρτώνται από τη θέληση και την ικανότητα του γεωργού· δηλ. κακοκαιρίες, κτλ. Αυτά βέβαια συμβαίνουν σ' όλα τα μέρη του κόσμου, αλλά στην 'Αγγλία ή γη φορολογείται βαρύτερα και δεν έχει καμ-

μιá προστασία από το φορολογικό σύστημα της Χώρας.

Όταν μιλούμε για το νοίκι των καλλιεργησίμων γαιών, ο κόσμος νομίζει πώς ο χτηματίας κερδίζει τόκο άπάνω στην πραγματική αξία της γης. Κι όμως δεν είναι έτσι. 'Ο τόκος αυτός είναι τέτοιος που κανένας έμπορος ή βιομήχανος δε θα τον θεωρούσε αρκετό, αν υπολογισθί ή αξία της γης, το κεφάλαιο που ξοδεύθηκε για τις κατοικίες των γεωργών, τα ύδραυλικά έργα, τούς δρόμους κτλ.

Ίσως οι Ριζοσπάστες δε μισούν καμμιά τάξη περισσότερο από τούς μεγαλοχτηματίες· κι όμως καμμιά άλλη δεν έχει να δείξει περισσότερες εκδουλεύσεις στις άλλες τάξεις. Είναι γνωστή ή εύσυνεδητη και αφιλόκερδη εργασία της στα κοινωνικά, δημοτικά και ένοριακά συμβούλια και στον άμισθο δικαστικό κλάδο. Και σ' όλα αυτά, εκτός από τον τελευταίον, εργάζονται οι διαλεχτοί αντιπρόσωποι όλων των τάξεων που γειτονεύουν με τα χτήματά τους. Και, εκτός από αυτή τη εργασία, είναι ή ψυχή σ' ένα σωρό άλλα έργα, που αν δεν μπορούν να ονομαστούν δημόσια, είναι όμως έργα κοινής ώφελειας. Παντού τούς βλέπει κανείς· από τα νοσοκομεία του χωριού ως τις εκθέσεις των λουλουδιών.

Είναι, θαρρώ, ή μόνη τάξη που, σε χρόνια δίσεχτα, προτίμησε να ζημίωθί εξακολουθώντας να κρατά τούς γεωργούς, παρά να τούς αφήσει χωρίς δουλειά. Κι αυτό γίνεται συστηματικά, σαν κάτι φυσικό, χωρίς καμμιά επίδειξη και ρεκλάμα. Όταν, για διαφόρους λόγους, δε βρίσκεται άνθρωπος να νοικιάση τα χτήματα, ο χτηματίας προτιμά να τα καλλιεργή ή ίδιος για να δίνη δουλειά στους γεωργούς, ενώ συμφέρο του θα ήταν να τ' αφήσει ακαλλιεργητα.

Και στις σχέσεις του με τούς νοικιαστές, οι χτηματίες έδειχτηκαν πάντα συγκαταβατικοί και κάθε άλλο παρά φιλοχρήματοι. Δεν ξέρω καμμιά έμπορική ή βιομηχανική επιχείρηση στην όποια ο πωλητής να χαρίζη συστηματικά στον αγοραστή μέρος του ποσού που έχει να λαβαίνη, αν ο αγοραστής βρέθηκε ζημιωμένος. Έπειτα δεν έχει κανείς παρά να δή τα οικήματα των γεωργών που οι χτηματίες χτίζουν γι' αυτούς χωρίς κανένα κέρδος ή τόκο.

Στην 'Αγγλία οι καλλιεργημένες γαίες αποδίδουν καλήτερα από τα δάση. Δεν κατλαβαίνω γιατί ή δασοποίηση παραμελήθηκε στα μέρη μας. Ξέρω όμως πώς το φορολογικό μας σύστημα είναι τέτοιο που δεν μπορεί να την ενθαρρύνη, εκείνο που κάνει έντύπωση είναι ή έλλειψη μικροκαλλιεργητών. Αυτό το θεωρώ έθνική συμφορά. Αίτια της ει-

να: ή έλλειψη προστατευτικών μέτρων από τὸ Κράτος. Δὲ βλέπω ή σημερινή Κυβέρνηση τῶν Φιλελευθέρων νὰ ἔκανε ὡς τώρα τίποτα γιὰ ν' αὐξήσῃ αὐτὴ τὴν τάξιν, ποῦ θὰ ἦταν ἓνα στοιχεῖο ἐθνικό, μιὰ βάση σταθερὴ γιὰ τὸν τόπο μας.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΤΟΥΣ ΔΕΧΕΤΑΙ. Λοιπὸν ὁ κ. Κυριακούλης Μαυρομιχάλης τοὺς δέχεται τοὺς Κρητικούς βουλευτὲς μέσα στὴ Βουλὴ. Σῶνει νὰν τὸν κάνουμε πρωθυπουργό. Τὸ εἰπὼσε ρητὰ σὲ γράμμα τοῦ πολιτικοῦ ποὺ τυπώθηκε στὸ «Σκρίπ». Δέχεται καὶ τοὺς Κρητικούς, κι ὅ,τι ἄλλο θέλουμε δέχεται. Κ' ἔτσι ξαλαφρώνουμε πιά κι ἀπ' αὐτὸ τὸ βάρος. Νά, ἐπιτέλους κ' ἓνας πολιτικός ποὺ τὰ δέχεται ὅλα. Τί καρτεράμε; Τί ἀφίνουμε τὸν καιρὸ νὰ χάνετ' ἔτσι ἄδικα;

Αἰ, φυσικά, κακὸ εἶναι νὰ λείπει τέττα πράματα ὁ κ. Μαυρομιχάλης, μὰ τὸ μεγαλύτερο κακὸ, τὸ ἀπελπιστικώτερο, εἶναι πὼς βρίσκονται ἄθρῶποι καὶ τὰ παίρνουνε στὰ σοβαρὰ τέττα χωρατὰ καὶ πιάνουν καὶ τοῦ τελεγραφοῦνε συχαρῖκια καὶ τονὲ σπρώχνουνε μὲ τὸ τέττο τοὺς ἀνόητο φέρσιμο νὰ πει καὶ νὰ γράψῃ κι ἄλλα πράματα, ἀκόμα πιὸ φαιδρά.

Ὡστόσο ἐδῶ χωρεὶ καὶ μιὰ ἄλλη ἐξήγηση. Ὁ κ. Μαυρομιχάλης μπορεὶ νὰ ρηξῇ αὐτὴ τὴν τρελλοῖδέα στὴ μέση γιὰ νὰ ἴδῃ ἂν ἀληθινὰ ἀλλάξαμε ἢ ἂν ξακολουθοῦμε ἀκόμα νὰ κοροϊδεύομαστε μὲ παχιὰ λόγια σὰν τὰ μωρὰ παιδιὰ. Ἀλοίμονο, ἀπὸ τὴν ὑποδοχὴ ποῦ γινε στὸ χωρατὸ τοῦ δὲ θάμεινε καὶ τόσο ἐνθουσιασμένος μὲ τὴν πνευματικὴ μας κατάσταση — ἀφοῦ ἢ πρωτεύουσα μόνο κάπως χαμογέλασε, καὶ ὅλες σκεδὸν οἱ ἐπαρχίες τὸ πήρανε τὸ πρᾶμα στὰ σοβαρὰ.

ΒΕΝΙΖΕΛΙΚΩΤΑΤΟΣ. Ὁ κ. Βενιζέλος θὰ ἐνθουσιάστηκε περισσότερο ἀπ' ὅλους μὲ τὴν δήλωση τοῦ κ. Μαυρομιχάλη. Ἡ Τουρκία μᾶς τὸ εἰπὼσε ρητὰ πὼς ἂ δεχτοῦμε τοὺς Κρητικούς βουλευτὲς στὴ Βουλὴ θὰ μᾶς κηρύξῃ ἀμέσως τὸν πόλεμο. Αὐτὸ τὸ ξέρει πολυκαλὰ ὁ κ. Μαυρομιχάλης, κι ἀφοῦ δηλώνει πὼς εἶναι πρόθυμος νὰ τοὺς δεχτεῖ, σημαίνει πὼς εἶναι πρόθυμος νὰ δεχτεῖ καὶ τὸν πόλεμο.

Νά, λοιπὸ μιὰ τρανὴ ἀπόδειξη πὼς ἢ χώρα μας παρασκευάστηκε στρατιωτικὰ καὶ ἢ Τουρκία ὅποια ὦρα θέλει ἂς κοπιᾶσει.

Ὁ κ. Μαυρομιχάλης τὸ λέει αὐτὸ. Ὁ κ. Μαυ-

ρομιχάλης λοιπὸν κάνει τὴ μεγαλύτερη ρεκλάμα στὸ Βενιζέλο ποὺ τὰ κατάφερε σὲ τόσο λίγο καιρὸ νὰ παρουσιάσει τὴν Ἑλλάδα ἐτοιμοπόλεμη.

Καὶ τὸ συμπέρασμα: Ἄς μείνει περισσότερο καιρὸ ὁ κ. Βενιζέλος στὰ πράματα, γιὰ νὰ μπορεῖ ὁ κ. Μαυρομιχάλης νὰ μπομπαρδίζει μὲ δήλωσες πολεμικὲς τὴν Τουρκία.

ΟΙ ΑΜΩΜΟΙ... Μᾶς πληροφοροῦνε ἀπὸ τὴν Πόλη ὅτι ἓνα ἀστεῖο ἐπεισόδιο ἔτυχε μεταξὺ Πατριάρχου καὶ Συνοδικῶν. Ὁ Πατριάρχης ἐχαρχτήρισε τὴ στάση τοῦ Μιχτοῦ Συμβούλιου (τοῦ νὰ θέλει δηλαδὴ νὰνακατῶνεται καὶ στὴς Σύνοδος τὰ πράματα) ὡς «ἄστοργον καὶ μὴ ἠθικόν». Οἱ ἄμωμοι δεσποτάδες σκανταλιστήκανε ἀκούσαντας τὸ «μὴ ἠθικόν» καὶ ζήτησαν ἐρμηνεία τῆς φράσης. Ὁ Πατριάρχης διάλυσε τὴ συνεδρία καὶ σηκώθηκε καὶ τοὺς εἶπε, κἀνοντας καὶ τὸ σκῆμα τὸ δηλωτικὸ τῆς πράξης μὲ τὸ χέρι τοῦ:

«— Μόνε τὸ «τάδε» εἶναι μὴ ἠθικόν; Δὲν ἔχει κι ἄλλα πράματα μὴ ἠθικά;

«Καὶ παρατήθηκε.

Τοὺς ξέρει ὅλους τί λέρες εἶναι καὶ σὰ νὰν τοὺς εἶπε:

«— Βρὲ μπερμπάντες, τίνος τὰ πουλάτε αὐτὰ τὰ ἠθικολογήματα;

Ἔστειλε κι ἀπὸ τὴν ἐξοχὴ τοῦ στὸ Γραμματέα τῆς Σύνοδος ἓναν ἀγγούρι παμμέγεθες μὲ τὴ σημεῖωση: «**Κι αὐτὸ εἶναι ἀνήθικο**»; καυτηριάζοντας τὴ σεμνοτυφία τῶν ταρτούφων. Ἀνακάλεσε τὴν παραίτησή του».

ΒΔΕΛΥΡΑ ΠΡΑΜΑΤΑ. Ὁχι ἢ Ἀστυνομία, μὰ μερικοὶ ἠθικολόγοι, χαρακτηρίσανε **βδελυρὴ** τὴ «Φιορέλλα» τοῦ Χόρν κ' ἔτσι τὸ δραματάκι αὐτὸ μιὰ φορὰ καὶ μόνη παραστάθηκε στὸ θέατρο Κυβέλης.

Δυστυχῶς οἱ ἠθικολόγοι αὐτοὶ εἶναι καὶ λόγιοι, μερικοὶ τοὺς μάλιστα καὶ σοβαροὶ λόγιοι, ποὺ μπορούσανε κ' ἔπρεπε νὰ βλέπουν καὶ πιὸ πέρα ἀπὸ τὴ μύτη τοὺς καὶ νὰ ζητᾶνε ἀπὸ ἓνα ἔργο σκηνικὸ κάπια ἄλλα χαρίσματα ποὺ δὲν ἔχουν καμιὰ σκέση μὲ τίς ταρτούφικες καὶ μισοκακόμοιρες κριτικὲς ποὺ φαίνονται κάθε τόσο στὰ Ἀθηναῖκα φύλλα.

Τοὺς λογίους μας τοὺς θέλαμε πιὸ ριζοσπάστες καὶ πιὸ ἀνοιχτομάτηδες.

ΩΡΕΣ ΠΟΛΥΤΙΜΕΣ. Σοφὸ τὸ μέτρο τοῦ κ. Ὑ-